

Отже, з наведеного можна стверджувати, що основними напрямками удосконалення регулювання аудиту в Україні повинні бути окреслення системи суспільного нагляду за аудиторською діяльністю, підвищення відповідальності аудиторів за аудит фінансової звітності об'єктів суспільного інтересу, підвищення вимог до суб'єктів аудиту, які здійснюють аудит звітності об'єктів суспільного інтересу, посилення контролю якості професійних послуг. Дані зміни забезпечать відповідність регулювання аудиту в Україні вимогам європейського законодавства та сприятимуть розвитку аудиторської діяльності в Україні, посиленню довіри та суспільної ролі інституту аудиту в Україні.

Список використаних джерел

1. *Гуцаленко Л.В., Пришляк Н.В.* Аудит в Україні: розвиток, проблеми та шляхи їх вирішення /Л.В. Гуцаленко, Н.В. Пришляк // Інноваційна економіка Всеукраїнський науково-виробничий журнал. — 2011. — №6. — С. 97 — 101.
2. *Мельничук Б.В.* Напрями удосконалення регулювання аудиту в Україні /Б.В. Мельничук // Облік і фінанси. — Вип. 8(29). — Ч. 3. — 2011. — С. 112–123.
3. <http://apu.com.ua>.

Халецький І.М., магістрант
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник — к.е.н. доцент М.М. Кругла

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

Мета статті — розробити модель оптимізації структури власного капіталу з урахуванням різних критеріїв і викладення авторського бачення шляхів вирішення проблеми оптимізації структури власного капіталу акціонерних товариств.

Виробнича і фінансова діяльність акціонерних товариств потребує управління фінансовими ресурсами, зокрема власним капіталом підприємства, яке повинно створити передумови для стабільного процесу виробництва та його постійного зростання, що визначає конкурентоспроможність акціонерного товариства на ринку. У зв'язку із самостійним виробленням управлінських рішень, які приймають суб'єкти підприємництва в умовах ринку,

кожне акціонерне товариство повинно формувати оптимальну структуру власного капіталу, ефективно управляти ним, щоб забезпечити йому успіх в умовах конкуренції.

Оптимальна структура капіталу — це умова стійкого розвитку акціонерного товариства. Рішення про вибір структури капіталу не можна приймати ізольовано. Вони складають частину фінансового плану, в якому враховуються майбутні інвестиційні можливості, дивідендна політика тощо.

Прогнози фінансових результатів і статей балансу та звіту про власний капітал показують лише фінансові потреби, але не дають відповіді про фінансові можливості акціонерного товариства в майбутньому. Це свідчить, що моделюванню оптимальної структури власного капіталу характерна періодичність і воно передую прогнозуванню.

В економічній літературі існує загальне твердження, згідно із яким оптимальною вважається структура капіталу, що мінімізує загальні капітальні витрати, тобто мінімізує його вартість. Н.Н.Треньов під оптимальною пропонує розуміти структуру капіталу, яка оптимізує потрібний критерій. Глибше, на мою думку, до розгляду цієї проблеми підійшов І. О. Бланк, який вважає, що процес оптимізації передбачає визначення цільової структури капіталу, яке дає змогу повною мірою забезпечити досягнення обраного критерію її оптимізації. Таким чином, показник цільової структури власного капіталу акціонерного товариства відображає фінансову ідеологію його власників і менеджерів та входить до системи стратегічних цільових нормативів його розвитку.

Аналіз наукової літератури дає підставу говорити про те, що, незважаючи на існування різних підходів до оптимізації структури капіталу підприємства, немає чіткого визначення послідовності здійснення цього процесу.

Основна суперечність завдання оптимізації структури власного капіталу — це багатоваріантність критеріїв оптимізації, яка не дає змогу вибрати однозначно «кращий» варіант фінансування капіталу підприємства.

Множинність критеріїв оптимізації в завданні визначення раціональної структури капіталу конкретного акціонерного товариства спонукає власників вибирати найефективніші з них на підставі своїх суб'єктивних ставлень до фінансового ризику. Причому виникає своєрідний парадокс: з одного боку, чим більше критеріїв урахує інвестор, тим багатограннішим буде результат оптимізації, а з іншого, — зростання їх кількості різко ускладнює процес розв'язання завдання оптимізації структури власного капіталу.

З урахуванням нинішніх підходів до оптимізації структури капіталу підприємств доцільно проведення комплексних заходів щодо оптимізації, які містять збалансування кількох критеріїв. На нашу думку, процес оптимізації структури власного капіталу акціонерного товариства повинен здійснюватися з-поміж трьох основних критеріїв: орієнтація на існуючу в акціонерному товаристві структуру власного капіталу; оптимізація структури власного капіталу за критерієм максимізації рентабельності власного капіталу; оптимізація структури власного капіталу за критерієм мінімізації його середньозваженої вартості.

Можна стверджувати: оптимальна структура власного капіталу акціонерного товариства, за визначеним критерієм, — це таке співвідношення елементів власного капіталу, за досягненням якого значення такого критерію наближається до оптимального. З урахуванням викладеного, ми розробили структурно-функціональну модель багатокритеріальної оптимізації структури власного капіталу акціонерного товариства, що відображає послідовність дій, яких необхідно дотримуватися.

Ця методика оптимізації власного капіталу за визначеними критеріями дає можливість управляти процесом формування власного капіталу акціонерного товариства з урахуванням впливу всіх джерел його формування.

Аналіз власного капіталу акціонерних товариств проводиться для виявлення основних тенденцій його динаміки, складу та динаміки його основних складників у передплановому періоді і їх впливу на ефективність використання власного капіталу. Для отримання точніших, достовірніших і повніших результатів рекомендується всі відповідні розрахунки здійснювати на основі використання даних не менше як за два періоди.

Оптимальна структура власного капіталу змінюється від підприємства до підприємства в різні періоди і залежить від багатьох чинників. Протягом другого етапу необхідно дослідити зовнішнє середовище, фактори якого можуть вплинути на структуру власного капіталу акціонерного товариства. Основними з цих чинників є: галузева приналежність акціонерного товариства; стадія життєвого циклу; кон'юнктура товарного і фінансового ринків тощо.

На третьому етапі перед акціонерним товариством стоїть проблема вибору: чи орієнтуватися на наявну структуру власного капіталу, чи прагнути максимізувати рентабельність власного капіталу?

Прагнення вітчизняних акціонерних товариств зберегти наявну структуру власного капіталу як задовільну для цих умов зумо-

вене, звичайно, певною стабільністю їх становища на ринку, досягненням задовільних масштабів виробництва, напрацюванням зв'язків із партнерами по бізнесу. Певна річ, такий підхід не може претендувати на універсальність через недосконалу структуру власного капіталу та мінливість ринкового середовища, загострення конкурентної боротьби, тобто через дію факторів, які, зрештою, змушують господарника подбати про свою перспективу, про необхідність інвестувань в інновації. Утім, як тимчасовий він є доволі поширеним в умовах розвинутого ринку; практикується він і в умовах ринку, який тільки формується.

При оптимізації структури власного капіталу акціонерного товариства необхідно виходити з того, що оптимальна структура власного капіталу становить таке співвідношення його основних джерел, яке, по-перше, забезпечує максимальний рівень чистої рентабельності власного капіталу; по-друге, мінімізує середньозважену вартість власного капіталу.

Як бачимо, першочерговим мною визнаний є критерій рентабельності власного капіталу, оскільки він є одним із найважливіших характеристик фінансового стану акціонерного товариства. Акціонери приділяють йому особливу увагу, так як з їхньої точки зору він найкраще характеризує результативність діяльності товариства. Велике значення показника рентабельності власного капіталу гарантує високий рівень дивідендів не тільки у звітному періоді, але і в майбутньому році, таким чином визначає значні накопичення прибутку. В США найбільш традиційним і типовим значенням рентабельності власного капіталу є показники на рівні 10–15 %. При побудові моделі максимізації чистої рентабельності власного капіталу вітчизняних підприємств візьмемо за типові значення цього показника рівень у США, а саме — 15 %.

На цьому етапі здійснюється безпосередній розрахунок оптимальної структури власного капіталу за критерієм максимізації рентабельності власного капіталу. Це можна зробити двома способами. Перший — побудова багатофакторної лінійної економетричної моделі задачі оптимізації за цим критерієм; другий — розрахунок оптимальної структури власного капіталу методом ітерацій.

Перший метод потребує володіння певним економетричним апаратом, застосування якого дозволяє записати цільову функцію задачі оптимізації власного капіталу та дослідити її поведінку. Другий метод потребує математичних знань на рівні середньої школи та знання алгоритму ітеративного процесу оптимізації структури власного капіталу за критерієм максимізації рентабельності власного капіталу.

Згідно із критерієм мінімізації середньозваженої вартості власного капіталу перевага у формуванні структури капіталу акціонерного товариства надається відносній дешевизні того чи іншого джерела ресурсу. Оскільки ступінь обмеженості кожного джерела капіталу різна, а, відповідно, змінюється у певний момент його вартість (розмір дивіденду тощо), постільки доводиться з часом переходити від одного джерела до іншого, орієнтуючись щораз у на мінімальну ціну. Цей підхід щодо оптимізації структури капіталу, на думку деяких дослідників, є типовим для вітчизняних підприємств. Процес оптимізації структури власного капіталу за критерієм мінімізації його середньозваженої вартості заснований на попередній оцінці вартості всіх складників власного капіталу при різних умовах залучення і здійсненні багатоваріантних розрахунків середньозваженої вартості власного капіталу.

Оптимізація фінансової структури власного капіталу з позиції мінімізації його середньозваженої вартості передбачає перевірку так званого «зворотного зв'язку» отриманих результатів оптимізації за цим критерієм із критерієм рентабельності власного капіталу.

Як бачимо, оптимізація структури власного капіталу є доволі багатофакторним процесом і не зводиться до якогось стандартного для всіх акціонерних товариств алгоритму дій. Кожне окреме підприємство зазвичай керується тим критерієм, який на цей момент його діяльності вважається найбільш доцільним. Тому й поняття оптимальної структури власного капіталу набуває значного суб'єктивного прикладного змісту.

Отже, оптимальна структура капіталу — це умова стійкого розвитку акціонерного товариства. Рішення про вибір структури капіталу не можна приймати ізольовано, необхідно враховувати інвестиційні можливості, дивідендну політику тощо. Множинність критеріїв оптимізації в завданні визначення раціональної структури капіталу конкретного акціонерного товариства спонукає власників останнього вибирати найефективніші з них на основі своїх суб'єктивних ставлень до фінансового ризику.

Можна стверджувати, що оптимальна структура власного капіталу акціонерного товариства за визначеним критерієм — це таке співвідношення елементів власного капіталу, за досягненням якого значення такого критерію наближається до оптимального. Поглиблення ринкових трансформацій у перехідному суспільстві природно змінюватиме пріоритети у виборі критеріїв оптимізації структури власного капіталу, спонукатиме власників і керівників акціонерних товариств ретельніше враховувати фактори, які обіцяють вигоди й водночас несуть загрози.

Список використаних джерел

1. *Бланк И. А.* Управление формированием капитала. — К.: Ника — Центр, 2000. — 512 с.
2. *Бригхем Ю., Гапенски Л.* Финансовый менеджмент. Полный курс: В 2-х т. / Пер. с англ.; Под ред. В. В. Ковалева. — СПб.: Экономическая шк., 1999. — 497 с.
3. *Бригхем С.Ф.* Основы фінансового менеджменту. — К.: Молодь, 1997. — 1000 с.
4. *Ганієв А.* Капітал акціонерного товариства: принципи формування, оптимізація структури // Ринок цінних паперів України. — 2002. — № 7/8. — С. 41—45.
5. *Давидова А.* Оптимальна структура джерел фінансування інвестицій на підприємствах // Економіка України. — 1994. — № 11. — С. 84—87.
6. *Пересада А.А.* Інвестиційний процес в Україні. — К.: Лібра, 1998. — 389 с.
7. *Петруся Ю.С.* Акціонерні товариства в Україні: проблеми емітентів та інвесторів. — Д.: Б. в., 2000. — С. 72—74.
8. *Ричард Брейли, Стюард Майерс.* Принципы корпоративных финансов: Пер. с англ. — М.: Олимп-Бизнес, 1997. — 1120 с.
9. *Тренив Н.Н.* Управление финансами. — М.: Финансы и статистика, 1999. — 496 с.
10. *Шим Дж. К., Сигел Дж. Г.* Финансовый менеджмент: Пер. с англ. — М.: Информ.-изд. дом «Филин», 1996. — 395 с.

ЧЕБЛІН А.С., магістрант
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник — к.е.н., доцент М.М. Кругла

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ ПРОДУКЦІЇ САДІВНИЦТВА І ЯГІДНИЦТВА

Сучасні умови господарювання формують нові вимоги до облікового забезпечення виробничих процесів, зокрема їх документального оформлення. Первинне документування виробництва продукції забезпечує суцільне та безперервне спостереження за господарськими операціями підприємства та фіксацію фактів їх здійснення з метою встановлення чинників впливу на господарський процес.

У розробку методологічних питань обліку виробництва сільськогосподарської продукції вагомий внесок зробили О.С. Бород-